

8.1.2025

Oikeusministeriö

Oikeusministeriön lausuntopyyntö 30.12.2024, VN/34275/2024

Valtiovarainministeriön lausunto luonnoksesta oikeusavun palkkioperusteista annetun valtioneuvoston asetuksen 6 §:n muuttamisesta

Oikeusministeriö on pyytänyt valtiovarainministeriöltä lausuntoa edellä mainittuun valtioneuvoston asetuksen luonnokseen. Valtiovarainministeriö toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Yleistä

Esityksessä ehdotetaan, että oikeusavun palkkioperusteista annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädettyä yksityisen oikeusavustajan tuntipalkkiota korotetaan 110 eurosta 120 euroon. Asetuksen muuttaminen on tarpeen syntyneen epäselvän oikeustilan vuoksi.

Korkein oikeus ja korkein hallinto-oikeus ovat antaneet keskenään ristiriidassa olevat ennakkopäätökset koskien yksityisen oikeusavustajan tuntipalkkiota. Korkein oikeus antoi marraskuussa 2024 ennakkopäätöksen, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksessa säädetty tuntipalkkio ei ole lain edellyttämällä tavalla kohtuullinen ja katsoi, että asetusta ei voida perustuslain mukaan siksi soveltaa. Korkein hallinto-oikeus puolestaan katsoi joulukuussa antamassaan ennakkopäätöksessä, että asetuksessa säädettyä oikeusavun tuntipalkkion määrää ei ollut perusteita jättää soveltamatta, vaan avustajan palkkio on määrättävä asetuksessa säädettyä tuntipalkkiota noudattaen. Korkeimman oikeuden ennakkoratkaisussa ei otettu kantaa siihen, mikä kohtuullinen tuntipalkkio on. Sen ratkaisemassa yksittäisessä tapauksessa tuntipalkkioksi määrättiin vaatimuksen mukaisesti 130 euroa. Oikeustilaa ehdotetaan selkeytettäväksi korottamalla asetuksessa säädetty tuntipalkkio kohtuulliseksi katsottavaan 120 euroon.

Vaikutukset valtiontalouteen

Asetuksen muutoksen johdosta valtion vuotuisten menojen arvioidaan laskennallisesti nousevan noin 5,9 miljoonaa euroa. Koska tuomioistuimet päättävät tapauskohtaisesti kohtuullisen tuntipalkkion suuruudesta, on mahdollista, että kustannukset nousevat tätä enemmän. Asetuksen on tarkoitus tulla voimaan mahdollisimman pian vuoden 2025 alussa, joten edellä esitetty menolisäys kohdistuisi valtion talouteen vuodesta 2025 lukien.

Edellä arvioidut kustannukset on huomioitu ilman arvonlisäveroa. Palkkiotason muutos nostaa lisäksi arvonlisäveromenoja noin 1,5 miljoonaa euroa. Tällä ei kokonaisuudessaan kuitenkaan ole kustannusvaikutuksia valtiolle, koska arvonlisävero tuloutuu valtiolle takaisin.

Valtiovarainministeriö puoltaa sinällään esitystä palkkioiden korotuksesta, mutta katsoo, että esitys tulisi toteuttaa olemassa olevilla määrärahoilla tai tarvittaessa kohdentaa määrärahoja uudelleen hallinnonalan sisällä. Valtiovarainministeriö myös toteaa, että oikeusavun määrärahoihin kohdistuu muitakin korotuspaineita ja oikeusministeriön tulee kokonaisuuden osalta etsiä ratkaisuja menojen kasvun hillitsemiseksi toimintatapoja kehittämällä ja tarvittaessa oikeusapulainsäädäntöä muuttamalla. Asia tulee saattaa raha-asianvaliokunnan käsiteltäväksi.

Osastopäällikkö, budjettipäällikkö

Mika Niemelä

Neuvotteleva virkamies

Niina Huotari

VN/34275/2024-VM-27

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: